

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 22 november 1918 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst jämte i ärendet väckta motioner.

Uti en till riksdagen avlåten, den 25 oktober 1918 dagtecknad proposition, nr 2, vilken hänvisats till förberedande behandling av första särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen att

dels för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana f. d. befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 139) angående krigstidstillägg under år 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, å extra tilläggsstat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 1,365,000 kronor.

dels förklara, att det extra krigstidstillägget skall till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han efter juni månads utgång avlidit, till hans stärbhusdelägare utgå med en tredjedel av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars 1918, med iakttagande dock att det extra krigstidstillägget icke må överstiga 250 kronor; och

dels ock besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i nyssberörda kungörelse finnes i fråga om krigstidstillägg stadgat; dock med iakttagande

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 1 avd. 2 häft. (Nr 2.) 1

att något avdrag å det extra krigstidstillägget icke skall ske för krigstidstillägg, som befattningshavare i denna sin egenskap må hava åtnjutit tidigare under året; samt

att den, som efter utgången av juni månad 1918 avgått med pension, å denna erhåller extra krigstidstillägg med ett belopp, motsvarande vad han i sådant avseende skolat uppbara, om han den 1 juli 1918 redan varit pensionerad, minskat med det extra krigstidstillägg, han såsom befattningshavare efter sistnämnda dag åtnjutit.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet.

Motioner.

I anledning av förevarande proposition hava motioner väckts dels inom första kammaren, nr 3, av herr *Clason* m. fl. samt inom andra kammaren, nr 6, av herr *Thore* m. fl., i vilka båda motioner uti hithörande delar hemställts, att riksdagen måtte besluta, att andra avdelningen i propositionen nr 2 må erhålla följande lydelse:

förklara, att det extra krigstidstillägget skall till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han efter juni månads utgång avlidit, till hans stärbhusdelägare utgå med *hälften* av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars 1918, med iakttagande dock att det extra krigstidstillägget icke må överstiga 400 kronor, varjämte motionärerna hemställt, att riksdagens vederbörande utskott måtte föreslå de förändringar i övrigt i Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition, som på grund av motionärernas förslag kunde påkallas;

dels inom andra kammaren, nr 32, av herr *Hage* m. fl., som hemställt, att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 2 med den ändringen, att det begärda förslagsanslaget höjes från 1,365,000 kronor till 2,100,000 kronor samt att utöver det extra krigstidstillägg, som av Kungl. Maj:t i nämnda proposition föreslagits, skall till f. d. befattningshavare utgå så kallad grundplåt med 100 kronor för tiden juli—december 1918.

I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

1918 års lag-
tima riksdag.

Enligt beslut vid 1918 års lagtima riksdag utgår för år 1918 krigstidstillägg till ifrågasvarande f. d. befattningshavare med 200 kronor jämte en tredjedel av vederbörandes pension eller understöd, dock tillhoppa högst med 700 kronor. Därjämte hava vissa av dessa f. d. befatt-

ningshavare, vilka under år 1917 icke erhöilo del av den vid samma års riksdag beslutade krigstidshjälpen, berättigats under år 1918 utbetomma motsvarande belopp i krigstidstillägg.

Kostnaderna för nämnda vid lagtima riksdagen beviljade krigstidstillägg hava upptagits till 4,300,000 kronor.

Enligt Kungl. Maj:ts nu förevarande förslag skall till vederbörande f. d. befattningshavare i extra krigstidstillägg för tiden 1 juli—31 december 1918 utgå ett belopp, uppgående till en tredjedel av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå det vid lagtima riksdagen beviljade krigstidstillägg beräknas, med iakttagande dock att det extra krigstidstillägget icke må överstiga 250 kronor.

*Kungl. Maj:ts
förslag.*

Något förskott för år 1919 i avräkning å det krigstidstillägg, som för nämnda år kan varda ifrågavarande pensionärer beviljat, har däremot icke ifrågasatts. Såsom skäl härför har åberopats, att dylikt förskott icke ansetts böra ifrågakomma beträffande det krigstidstillägg som blivit de f. d. statstjänarna beviljat vid lagtima riksdagen, och har i sammanhang därmed av departementschefen framhållits, att ifrågavarande f. d. befattningshavares pensioner eller understöd i regel pläga utbetalas i efterskott kvartalsvis sålunda, att första utbetalningen under året i allmänhet infaller först efter mars månads ingång, vid vilken tidpunkt riksdagens beslut i fråga om krigstidstillägg under år 1919 torde vara om ej redan meddelat, likväl så nära förestående, att tidsvinsten för vederbörande pensionärer ej bleve avsevärd.

I fråga om de närmare villkoren för det extra krigstidstilläggets utgående skulle de av lagtima riksdagen antagna grunderna vinna tillämpning. Dock har ett tillägg eller förtydligande ansetts i detta sammanhang vara av behovet påkallad. Enligt § 4 av kungörelsen i ämnet den 22 mars 1918 skall befattningshavare, som efter ingången av år 1918 avgått med pension, erhålla krigstidstillägg med ett belopp, motsvarande vad han skolat uppbara, om han vid årets början varit pensionerad, minskat med det krigstidstillägg, han såsom befattningshavare under året åtnjutit. Därest denna bestämmelse skulle vinna tillämpning jämväl i fråga om det extra krigstidstillägget, skulle, såsom av departementschefen framhållits, följden bliva den, att befattningshavare, som avgått t. ex. under mitten av året, i regel icke skulle komma i åtnjutande av något som helst extra krigstidstillägg. Det har emellertid icke befunnits vara överensstämmande med vare sig rättvisa eller billighet, att någon av denna orsak uteslötes från ett extra krigstidstillägg, som eljest ansetts böra komma alla dem till godo, vilka

förut tillerkänts krigstidstillägg eller krigstidshjälp. Ovannämnda bestämmelses tillämpning har därför inskränkts att avse allenast de fall, att någon i egenskap av befattningshavare tillerkänts *extra* krigstidstillägg.

Till bestridande av kostnaderna för sålunda av Kungl. Maj:t föreslagna *extra* krigstidstillägg har en summa av 1,365,000 kronor beräknats bliva erforderlig.

*Utskottets
yttrande.*

I likhet med motionärerna har utskottet, som uti sitt utlåtande nr 1 tillstyrkt beviljande av dyrtidsbidrag till nuvarande befattningshavare i statens tjänst i större utsträckning än som av Kungl. Maj:t föreslagits, ansett sig böra förorda, att jämväl nu ifrågavarande f. d. stats-tjänare beviljas *extra* krigstidstillägg med högre belopp än uti förevarande proposition föreslagits. Med beaktande av den svåra ställning, vari dessa pensionärer och med dem likställda genom den avsevärda stegringen i levnadsomkostnaderna i regel blivit försatta, har utskottet, i anslutning till vad av utskottet i dess ovan berörda utlåtande föreslagits för befattningshavare i statens tjänst samt i överensstämmelse med vad av herr Hage och dennes medmotionärer hemställts, funnit sig böra föreslå, att till envar av ifrågavarande f. d. befattningshavare utbetalas, förutom det av Kungl. Maj:t föreslagna procentuella *extra* tillägget, ett ytterligare belopp av 100 kronor, eller hälften av den summa, som vid lagtima riksdagen beviljades såsom grundplåt. I sammanhang därmed bör enligt utskottets mening det högsta belopp, varmed ifrågavarande *extra* krigstidstillägg skulle kunna utgå, höjas från av Kungl. Maj:t föreslagna 250 kronor till 350 kronor.

Kostnaderna för utanordnande av den nu av utskottet föreslagna *extra* grundplåten skulle uppgå till 785,000 kronor. Sammanlagda utgiftssumman för *extra* krigstidstillägg till ifrågavarande f. d. statstjänare bör alltså beräknas till $(1,365,000 + 785,000 =) 2,150,000$ kronor.

I fråga om de närmare villkoren för åtnjutande av dessa *extra* krigstidstillägg finner utskottet sig böra biträda vad Kungl. Maj:t i sådant hänseende föreslagit.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

I) med anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till herr Hages m. fl. motion nr 32 i andra kammaren

a) för *beredande av extra krigstidstillägg* för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana f. d. befattningshavare, som avses i

Kungl. Maj:ts kungörelse den 22 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 139) angående krigstidstillägg under år 1918 åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, å extra tilläggsstat för år 1918 under tionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2,150,000 kronor;

b) besluta, att det extra krigstidstillägget skall till vederbörande f. d. befattningshavare eller, om han efter juni månads utgång avlidit, till hans stärbhusdelägare utgå med 100 kronor jämte en tredjedel av vad å 1918 års senare hälft belöper av den pension eller det årliga understöd, varå krigstidstillägg beräknas enligt ovannämnda kungörelse av den 22 mars 1918, med iakttagande dock, att det extra krigstidstillägget icke må överstiga 350 kronor; och

c) besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad i nyssberörda kungörelse finnes i fråga om krigstidstillägg stadgat; dock med iakttagande

att något avdrag å det extra krigstidstillägget icke skall ske för krigstidstillägg, som befattningshavare i denna sin egenskap må hava åtnjutit tidigare under året; samt

att den, som efter utgången av juni månad 1918 avgått med pension, å denna erhåller extra krigstidstillägg med ett belopp, motsvarande vad han i sådant avseende skolat uppbära, om han den 1 juli 1918 redan varit pensionerad, minskat med det extra krigstidstillägg, han såsom befattningshavare efter sistnämnda dag åtnjutit;

II) förklara, att herr Clasons m. fl. motion nr 3 i första kammaren och herr Thores m. fl. motion nr 6 i andra kammaren, i vad de avse extra krigstidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst, må anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt.

Stockholm den 22 november 1918.

På utskottets vägnar:

JOHAN BECK-FRIIS.

Närvarande: se under utskottets utlåtande nr 1.

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1918. 11 saml. 1 avd. 2 häft. (Nr 2.) 2